

УДК 631.43

Крохін С.В., Олексенко А.О.*Державний біотехнологічний університет***ГРУНТИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТОВ «КВІТКА»
БОГОДУХІВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЇХ ЯКІСНА
ХАРАКТЕРИСТИКА ТА РАЦІОНАЛЬНЕ ВИКОРИСТАННЯ**

A study of soil quality indicators within individual plots of land was conducted and their dynamics were analyzed. An assessment of the influence of the structure of growing agricultural crops on the balance of humus in the soil was carried out and the main measures aimed at its improvement were substantiated

Вступ. За останні десятиріччя значно зменшується вміст поживних речовин у ґрунтах, з стрімкими щорічними втратами гумусу. Відсутні критерії оцінки допустимих погіршень якісних показників ґрунтів. До землекористувачів, що допускають зниження родючості сільськогосподарських земель санкції як до порушників законодавства про охорону земель здебільше не застосовуються.

Окремі аспекти регулювання земельних відносин, контролю за використанням і охороною земель, родючості ґрунтів є предметом досліджень широкого кола вітчизняних науковців, разом з тим питання здійснення контролю якісних показників ґрунтів при цьому, залишаються не врегульованими. Потребують глибокого вивчення питання методології визначення критичних відхилень якісних показників ґрунтів для здійснення контролю, притягнення порушників до відповідальності, визначення заподіяної шкоди, виконання заходів направлених на усунення порушення та запобігання їх скоєння.

Якісна оцінка земель має як теоретичне, так і практичне значення. По-перше, характеристики якості земель використовуються у системі моніторингу земель для прогнозування та своєчасного запобігання деградаційним процесам, охорони і раціонального використання земель. По-друге, облік кількості та якості земель, бонітування ґрунтів, економічної та грошової оцінки є складовими Державного земельного кадастру, відомості з якого використовуються для регулювання земельних відносин, визначення розміру плати за землю і цінності земель у складі природних ресурсів.

Мета досліджень полягає в отриманні оновлених даних показників родючості земель та оцінки якості ґрунтів ТОВ «Квітка» Богодухівського району Харківської області, надання рекомендацій по підвищенню родючості ґрунтів.

Методи досліджень: Для досягнення мети роботи було використано загальноприйняті методи: польовий і лабораторний, опис, спостереження, розрахунково-порівняльний, синтез-графічний, картографічний.

Результати досліджень. У ґрунтовому покриві господарства домінують ґрунти дернового типу ґрунтоутворення. Серед ґрунтів господарства поширені

чорноземи типові середньогумусні слабо і середньозмиті, чорноземи опідзолені, чорноземи сильнозмиті.

За багаторічними даними і власними дослідженнями можна свідчити про якість земель. Середньозважений показник вмісту гумусу за Тюрнім по господарству становить 4,7% (середній вміст) P₂O₅ – 86,4 мг/кг ґрунту, згідно з агрохімічним групуванням ґрунтів за ступенем забезпеченості ґрунтів рухомим фосфором (за Чіріковим) цей показник відповідає середній забезпеченості. Обмінний K₂O – 90,5 мг/кг ґрунту відповідає підвищеній забезпеченості; вміст гідролізованого азоту становить 50 мг/кг ґрунту, за Тюрнім – Коновою це середній показник. рН сольовий у середньому дорівнює 5,9 – за ступенем кислотності близький до нейтрального. З 3150,6 га ріллі 2384,8 га характеризуються середнім ступенем забезпеченості рухомими формами фосфору. Окрім цього, дуже велику територію господарства займають ґрунти з підвищеним умістом калію – 2087,6 га. Зазначимо, що всі ґрунти за ступенем кислотності близькі до нейтрального або нейтральні.

За зведеними якісними показниками ґрунтів встановлено середньозважений бал бонітету по господарству, який дорівнює 71 бал.

Установлено, що в ТОВ «Квітка» площі займають ґрунти, які піддаються впливу водної ерозії. На таких ґрунтах необхідне введення в сівозміни культур суцільної сівби, обробіток ґрунту впоперек схилу, впровадження заходів з снігозатримання, залишання високої стерні тощо. Варто зауважити, що на території господарства переважають чорноземні ґрунти з високою природною родючістю. Проте з роками неналежного їх використання вона знижується, тому доцільним є внесення органіки, як найкращого варіанта удобрення (перегною, заорювання рослинних решток тощо). Також не завадить внесення азоту, фосфору і калію відповідно до потреб окремих культур. Більшу частину території господарства можна використати під вирощування всіх сільськогосподарських культур. Зі збільшенням крутизни схилів відповідно збільшується і відсоток зернових у структурі посівних площ, а на ділянках з високою крутизною схилів упроваджуються ґрунтозахисні сівозміни з виключенням кормових, овочевих і технічних культур.

Висновок. За проведеною оцінкою ґрунти господарства ТОВ «Квітка» оцінюються за вмістом гумусу та основних елементів живлення, як підвищений, але на окремих елементарних ділянках знижується до середніх показників.

За групуванням класифікації якості ґрунтів, ґрунти господарства відносяться до першої (землі дуже високої якості) і другої (високої якості) групи земель, з 1-4 класами бонітету земель.